

بررسی روند تغییرات شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۳

سارا طاعتی، سعیدرضا قدرت، رضا هادی‌زاده

◎ مقدمه

شاخص قیمت توسط سازمان‌های رسمی آماری (مانند مرکز آمار ایران) تهیه و منتشر می‌شود و میانگین تغییرات قیمت‌های نسبی کالاها و خدمات مصرفی یا تولیدی را اندازه می‌گیرد. شاخص‌های قیمت به‌طور کلی به دو گروه «شاخص قیمت مصرف‌کننده» و «شاخص قیمت تولیدکننده» تقسیم می‌شوند. شاخص قیمت مصرف‌کننده، شاخص قیمتی است که میانگین تغییرات قیمت‌های نسبی کالاها و خدمات مصرفی کسب‌شده یا مصرف‌شده توسط خانوارها را در یک دوره‌ی زمانی مشخص نسبت به زمان پایه اندازه‌گیری می‌کند. شاخص قیمت تولیدکننده تغییرات قیمت را در ارتباط با بخش تولیدی اقتصاد اندازه می‌گیرد. به‌عبارت دیگر این شاخص، مقیاس تغییر در بهای دریافت‌شده توسط تولیدکنندگان داخلی برای تولیداتشان یا تغییر در بهای پرداخت‌شده توسط این تولیدکنندگان برای نهادهای واسطه‌ای آن‌ها بوده و به نوعی بیانگر تغییر در هزینه‌های تولیدی و بهای تمام‌شده‌ی کالاها در

بخش‌های مختلف اقتصادی است. در این مقاله به بررسی نتایج آمارگیری شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ پرداخته می‌شود.

◎ کاربرد شاخص‌های قیمت

شاخص‌های قیمت یکی از ابزارهای ارزیابی سیاست‌های اقتصادی اعمال‌شده توسط دولت و نیز ابزاری برای برنامه‌ریزان اقتصادی و سیاست‌گذاران است. از مهم‌ترین کاربردهای شاخص‌های قیمت می‌توان به استفاده از آن‌ها برای محاسبه‌ی حساب‌های ملی کشور (همچنین حساب‌های ملی فصلی و منطقه‌ای) به قیمت ثابت، محاسبه‌ی کمیته‌های واقعی (حقیقی) اقتصاد مانند: درآمد واقعی، دست‌مزد واقعی، هزینه‌ی واقعی و...، محاسبه‌ی قدرت خرید پول، تعدیل حقوق و دست‌مزد و به‌روزرسانی دیون اشاره کرد.

◎ تاریخچه

اجرای طرح آمارگیری شاخص قیمت

تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات در مرکز آمار ایران، پس از مطالعات نظری و شناخت بخش‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات از سال ۱۳۹۰ آغاز شد. ضمناً از تابستان ۱۳۹۲ فرایند الکترونیکی نمودن (Paperless) اجرای طرح شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات آغاز شد و در حال حاضر اجرای طرح به‌صورت الکترونیکی صورت می‌پذیرد. لازم به ذکر است بخشی از اطلاعات طرح از طریق آمارگیری و بخش دیگر از طریق منابع ثبتی جمع‌آوری می‌شوند. پوشش جغرافیایی طرح نیز کل کشور است.

◎ زیرگروه‌های شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش خدمات

مرکز آمار ایران در طرح شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش خدمات، بخش‌های «خدمات تعمیر وسایل نقلیه‌ی موتوری، موتورسیکلت و کالاهای شخصی و خانگی»، «خدمات هتل و رستوران»، «خدمات حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات»،

سارا طاعتی کارشناس دفتر شاخص قیمت‌های مرکز آمار ایران است.

سعیدرضا قدرت رئیس گروه دفتر شاخص قیمت‌های مرکز آمار ایران است.

رضا هادی‌زاده کارشناس دفتر شاخص قیمت‌های مرکز آمار ایران است.

جدول ۱- شاخص قیمت تولیدکننده بخش خدمات برحسب فصل و سال و درصد تغییر سالانه آن، کل کشور (۱۰۰=۱۳۹۰)

دوره‌ی زمانی	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	متوسط سال	درصد تغییر سالانه
۱۳۹۰	۹۸۳	۹۹۵	۱۰۰۷	۱۰۱۵	۱۰۰/۰	-
۱۳۹۱	۱۰۳/۵	۱۰۵/۱	۱۰۹/۸	۱۱۱/۹	۱۰۷/۶	۷/۶
۱۳۹۲	۱۱۶/۰	۱۱۸/۴	۱۲۰/۶	۱۲۲/۱	۱۱۹/۳	۱۰/۸
۱۳۹۳	۱۲۶/۸	۱۲۹/۴	۱۳۱/۷	۱۳۲/۸	۱۳۰/۲	۹/۲

مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران نتایج طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات ۱۳۹۰-۱۳۹۳.

جدول ۲- تورم سالانه بخش‌های خدمات، کل کشور (۱۰۰=۱۳۹۰)

بخش‌های خدمات	ضریب اهمیت	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳
شاخص کل	۱۰۰/۰	-	۷/۶	۱۰/۸	۹/۲
تعمیر وسایل نقلیه‌ی موتوری، موتورسیکلت و کالاهای شخصی و خانگی	۵/۸	-	۷/۳	۹/۵	۶/۸
هتل و رستوران	۴/۰	-	۱۰/۶	۱۰/۳	۴/۹
حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	۲۷/۵	-	۹/۸	۱۸/۵	۱۴/۷
واسطه‌گری‌های مالی (بیمه)	۱/۷	-	۳۰/۴	۷/۰	۷/۵
مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار	۳۴/۵	-	۵/۴	۷/۷۰	۷/۳
آموزش	۹/۹	-	۴/۷	۵/۹	۶/۵
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۱۰/۳	-	۶/۴	۸/۵	۶/۵
سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	۶/۲	-	۸/۲	۸/۰	۶/۸

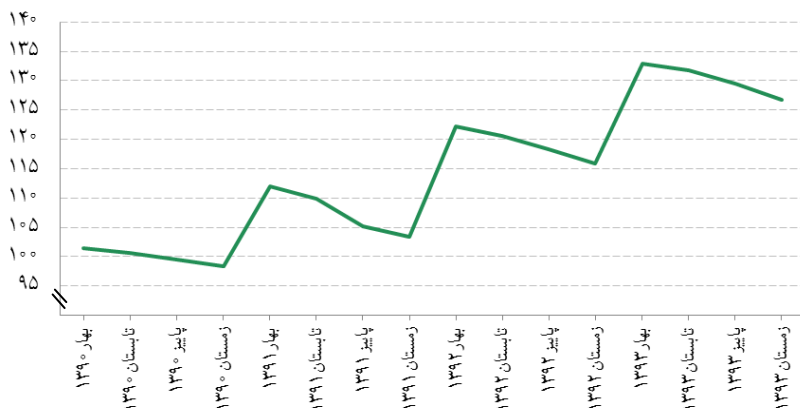
مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران، نتایج طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات ۱۳۹۰-۱۳۹۳.

مالی (بیمه) با ۳۰/۴ درصد و کم‌ترین تورم در بخش آموزش با عدد ۴/۷ درصد رخ داده است. در سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ بیش‌ترین تورم در بخش خدمات حمل‌ونقل، انبارداری و

است. نتایج منتشرشده‌ی طرح شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۱ بیش‌ترین تورم سالانه در بخش خدمات واسطه‌گری‌های

«خدمات واسطه‌گری‌های مالی (بیمه)»، «خدمات مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار»، «خدمات آموزش»، «خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی» «سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی» که بر طبقه‌بندی بین‌المللی رشته فعالیت‌های اقتصادی ISIC مبتنی هستند را پوشش می‌دهد.

شکل ۱- تورم فصلی بخش‌های خدمات- سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ (درصد)

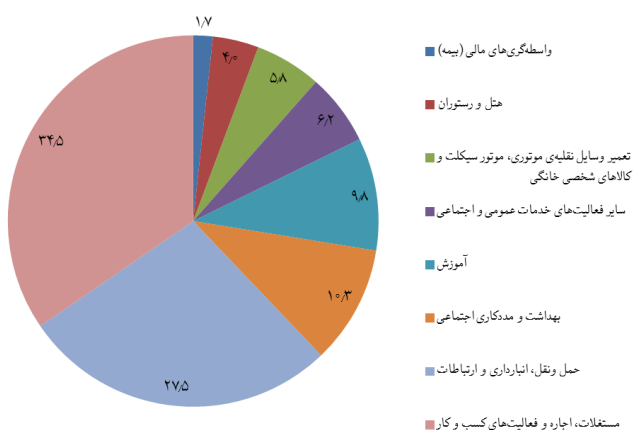

مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران، نتایج طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات ۱۳۹۰-۱۳۹۳.

نتایج طرح

گزیده‌ای از نتایج طرح آمارگیری شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ در جدول ۱ و ۲ آورده شده است. در بررسی این نتایج بیش‌ترین تورم سالانه‌ی بخش خدمات طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ مربوط به سال ۱۳۹۲ با ۱۰/۸ درصد و کم‌ترین مقدار آن در سال ۱۳۹۱ با عدد ۷/۶ درصد مشاهده شده

شکل ۲- ضرایب اهمیت بخش‌های اصلی خدمات (درصد)

مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران، نتایج طرح شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات ۱۳۹۰-۱۳۹۳.

مورد بررسی بیش‌ترین تغییرات شاخص قیمت خدمات متأثر از بخش‌های «خدمات حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» و «خدمات مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار» و کم‌ترین تغییرات آن متأثر از بخش‌های «خدمات هتل و رستوران» و «واستطه‌گری‌های مالی» بوده است.

منابع

مرکز آمار ایران (۱۳۹۴)، نتایج طرح شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش‌های خدمات ۱۳۹۰-۱۳۹۳. تهران: مرکز آمار ایران. (www.amar.org.ir)

جمع‌بندی

شاخص قیمت تولیدکننده، بیانگر تغییر در هزینه‌های تولیدی و قیمت تمام‌شده‌ی کالاها در بخش‌های مختلف اقتصادی است و با توجه به سهم حدود ۴۰ درصد ارزش‌افزوده‌ی بخش تولیدکننده‌ی خدمات از کل کشور، تغییرات رخ داده در شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش خدمات نقش به‌سزایی در تغییرات رخ داده در شاخص قیمت تولیدکننده‌ی کل کشور (PPI) دارد. همان‌طور که ملاحظه شد در طی سال‌های

ارتباطات به ترتیب با ۱۸/۵ و ۱۴/۷ درصد مشاهده شده است. کم‌ترین تورم سالانه‌ی سال ۱۳۹۲ در بخش خدمات آموزش با عدد ۵/۹ درصد و در سال ۱۳۹۳ در بخش خدمات هتل و رستوران با عدد ۴/۹ درصد است.

بالترین ضرایب اهمیت بخش‌های هشت‌گانه شاخص قیمت تولیدکننده‌ی بخش خدمات، به ترتیب عبارت‌اند از: «خدمات مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار» با ۳۴/۵ درصد و «خدمات حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» با ۲۷/۵ درصد و کم‌ترین ضرایب اهمیت به ترتیب برابر است با «خدمات وااستطه‌گری‌های مالی (بیمه)» با ۱/۷ درصد و «خدمات هتل و رستوران» با ۴/۰ درصد.

با توجه به ضرایب اهمیت و درصد تغییرات بخش‌های مختلف خدمات، در مجموع با در نظرگرفتن دوره‌ی زمانی مورد بررسی بیش‌ترین تغییرات بخش‌های خدمات به ترتیب متأثر از بخش‌های «خدمات حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» و «خدمات مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کسب و کار» بوده و کم‌ترین تغییرات به وجود آمده در آن متأثر از بخش‌های «خدمات هتل و رستوران» و «وااستطه‌گری‌های مالی» بوده‌اند.

